

Carré

een moderne woonvorm-op-maat voor doven en doofblinden met complexe hulpvragen

Een gebouw van ruim 9.000 vierkante meter, mogelijk de grootste ‘bungalow’ in ons land, Carré, ging 25 mei open op het immense terrein van Kentalis in Sint-Michielsgestel. Helderheid, overzichtelijkheid en eenvoud overheersen er. Vanaf januari dit jaar huist een bijzondere groep mensen in de 130 wooneenheden. Doven en doofblinden met complexe vragen. Mensen voor wie een beschermde woon-leefomgeving als deze, met ‘alle’ voorzieningen, absolute noodzaak is. *Van Horen Zeggen* laat betrokkenen aan het woord over de ontstaansgeschiedenis, het resultaat en recente bevindingen aangaande het fonkelnieuwe wooncomplex Carré.

De situatieschets. Het Carré telt twintig woongroepen, elk voorzien van een centrale woonkamer met eraan grenzend de individuele appartementen voor de Kentalis-clients. De individuele en gemeenschappelijk woonruimten hebben elk een eigen buitenruimte. En de binnenring aan de hof verbindt alle woonvleugels met elkaar. Centraal in deze hof een gebouw, het ‘Dorpshuis’, een ontmoetingsruimte voor medewerkers en clients. De bewoners van deze fraaie accommodatie? Mensen die vooral zeer intensieve zorg behoeven. Hoe noodzakelijk deze woonvorm juist voor hen is vertelt Frank Roefs, projectleider bij Kentalis: “We hebben het over een terreingebonden woonvorm in een beschermde omgeving. Bedoeld voor clients, jongeren en volwassenen die naast een auditieve beperking of doofblindheid ook een verstandelijke beperking en bijkomende beperkingen hebben. Dan kun je denken aan autisme, maar ook aan motorische problemen en psychische problemen. Een complexe doelgroep voor wie we een woonvorm wilden creëren waar zowel individueel wonen als wonen in de groep mogelijk is. Het gebouw is geheel aangepast aan de hulpvraag van de client.”

Nieuwe inzichten

Bij de totstandkoming van het complex was ook Wilma Denteneer als behandelcoördinator en GZ-psychooloog nauw betrokken. “Het was nodig te verhuizen. De oude gebouwen waren begin jaren tachtig neergezet als internaathuizen voor schoolgaande kinderen, die in weekenden naar huis gingen. Deze voldeden gewoonweg niet aan de eisen van deze tijd.” Behandelcoördinator Wilma Denteneer doelt dan niet alleen op slijtage of achterstallig onderhoud van de gebouwen, maar vooral

op nieuwe inzichten. “Het denken over gehandicapten is veranderd. De mens, de visie en de wetenschap veranderen voortdurend. Daarmee was en is het nodig te blijven zoeken naar passende accommodatie en invulling”, aldus Denteneer.

Jarenlang boog een ontwerpteam zich op het vertalen van wensen in concrete en haalbare bouwadviezen. “De groep bestond uit een mix van managers en inhoudsmensen. Deze had als taak het wensenpakket en het beschikbare geld met elkaar te laten matchen”, zegt Denteneer. Zij kwamen er uit, met nieuwe invullingen voor de 24-uurs zorg die in het complex aanwezig moest zijn. “Wat wensen en verlangens betreft hebben wij vooral goed geluisterd naar ouders en clients. Dat hield in dat er woonruimte moest komen voor mensen met volledige ondersteuningsbehoefte en met een gedeeltelijke ondersteuningsbehoefte” De keuze voor een architect viel uiteindelijk op Ector Hoogstad.

Aan het Carré valt op het Kentalisterrein niet te ontkomen. Van afstand is het al goed zichtbaar. In het dorp zijn al diverse bijnamen bedacht bij de grote in het oog springende koepels op de daken van de huizen. Dorpelingen zien in de grote opvallende koepels op de daken het grootzeil van een schip, of een ander herkent er een schelp in of een wigwam. Hier is allerminst sprake van een artistieke uithaal van de architect. Hij noemt deze kunststof piramidevormen ‘lichthappers’. Een constructie die puur functioneel is. “Het heeft alles te maken met de lichtval in de huizen. Zeker voor de doofblinde mensen moet de lichtkwaliteit stabiel zijn. Dat is met

Foto: Willem Geurts

Dragana is een van de bewoners van het gloednieuwe complex 'Carré'. Al na korte tijd voelt zij zich thuis in haar nieuwe woonomgeving.

deze lichtkoepels geprobeerd te realiseren”, zegt Wilma Denteneer.

Een nieuw thuis

Dragana, een doofblinde jonge vrouw van bijna 20 is een van de nieuwe bewoners. Zij maakte de wereldreis in januari. Weliswaar pas daags ná 9 januari, dé Grote Verhuisdag. Te druk voor de doofblinde jonge vrouw. Dragana's moeder volgde van zeer nabij hoe haar dochter op de grote veranderingen reageerde. “Aan directe voorbereidingen op het verhuismoment hebben wij niet ruim vooraf veel kunnen doen”, vertelt Dragana's moeder, “tot de dag dat ze ging verhuizen had zij er geen idee van.” Aan Dragana's reacties kan moeder peilen hoe de verandering is beleefd. “Het was heel mooi om te zien toen ze haar eigen ruimte binnen kwam. Na een poosje is zij op de bank gaan liggen, met een glimlach om haar mond. Toen was het goed, voor haar en ook voor mij.” De woonruimte biedt Dragana en al haar medebewoners de vrijheid en veiligheid die ze behoeven. Pieter Smulders, lid van de Cliëntenraad regio Zuidwest en vertegenwoordiger van de ouders/wettelijke vertegenwoordigers van de cliënten illustreert het ingaan op cliëntspecifieke wensen met een voorbeeld: “Elke cliënt heeft een eigen tuintje, doch voor ‘Jan’ is het noodzakelijk dat hij in zijn tuintje blijft omdat hij anders aan de wandel gaat en het bijvoorbeeld anderen lastig kan maken, of dat men niet weet waar hij blijft. Hier is dus gezorgd dat door het plaatsen van een afscheiding hij niet weg kan lopen en toch lekker buiten kan zijn.”

Nu zijn de bewoners en de begeleiding maanden verder. Is er al sprake van gewinning of van een ‘thuisgevoel’?

Behandelcoördinator Mirjam Anderson geeft haar indrukken weer: “Ik denk dat we het nog wel tijd mogen geven. Naast de fysieke woonomgeving moeten de bewoners ook de nieuwe begeleiders leren kennen en leren vertrouwen. Dit kost langer tijd. Dit mag je denk ik, best vergelijken met mensen die van werk veranderen. Ook daarvan hoor je dat het zeker een jaar duurt eer ze gewend zijn. Dit geldt dan zeker, en misschien nog meer, voor onze cliënten.”

Binnen de Carrépopulatie ontwikkelen zich inmiddels al wel nieuwe initiatieven. Mirjam Anderson: “Er is een buurtcommissie in het leven geroepen om de afstemming tussen de groepen onderling te organiseren. Cliënten ontmoeten elkaar nu meer dan voorheen. Dit vraagt aandacht op allerlei terreinen. Deze commissie zoekt ook de samenwerking met vrijetijdsbesteding over activiteiten binnen het Carré.”

Zijn naast de huidige Carrébewoners meer dove mensen toe aan accommodatie zoals die op het Kentalisterrein? Wilma Denteneer: “Met Carré is een nieuwe woonvorm ontstaan. Er komen vragen van buitenaf naar ons toe. Het is natuurlijk van belang dat wij die kritisch gaan wegen. Als ik in de toekomst durf te kijken, ja, dan denk ik dat er wel eens een wachtlijst zou kunnen gaan groeien.” Frank Roefs deelt deze mening: “Wij verwachten dat er meer van deze woonvormen gewenst zijn. De goede en mindere zaken in de realisatie van het Carré zijn dan mee te nemen om tot een goede afstemming te komen tussen wat de cliënt vraagt en hoe dat te realiseren.”

WILLEM GEURTS